

Jungtinių Tautų organizacijos
Neįgaliųjų teisių komiteto
patarimai Lietuvos valstybei:
„Ką Lietuvos valstybei reikėtų daryti geriau
dėl savo žmonių su negalia?“

Šį tekstą jūs skaitysite lengvai skaitoma kalba

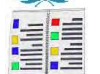

Kur ką rasite:

[Kas yra Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija](#)

1

[Ką reiškia kai kurie žodžiai?](#)

2

[Apie ką yra Konvencija](#)

4

[Kas yra Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetas?](#)

5

[Komitetas svarstė Lietuvos valstybę](#)

6

[Komiteto nuomonė, ar Lietuva dirba taip, kaip sako Konvencija](#)

7

[Ivadas](#)

7

[A. Ką Lietuvos valstybė daro teisingai](#)

7

[Lietuvos darbai, kurie kelia rūpestį.
Siūlymai, kaip dirbti geriau.](#)

8

[Bendrieji principai ir įsipareigojimai](#)

8

[B. Specialiosios teisės:](#)

12

[Lygybė ir nediskriminavimas](#)

12

[Moterys su negalia](#)

12

[Vaikai su negalia](#)

13

[Prieinamumas](#)

14

[Pavoingos situacijos](#)

15

[Lygybė prieš įstatymą](#)

15

[Teisė į teisingumą](#)

16

[Žmogaus laisvė ir saugumas](#)

17

[Laisvė gyventi be prievartos ir smurto](#)

17

[Žmonių su negalia mintys ir kūnai](#)

19

Nepriklausomas gyvenimas ir buvimas bendruomenės dalimi

20

Pagarba namams ir šeimai

22

Mokymas

23

Sveikata

24

Darbas ir įdarbinimas

26

Gyvenimo kokybė

26

Dalyvavimas politikoje

28

Sportas ir laisvalaikis

29

C. Specialūs įsipareigojimai:

30

Informacija

30

Valstybės dirba kartu

31

Kaip įgyvendinti Konvenciją

31

Tolesni veiksmai ir platinimas

33

Kita ataskaita

35

Kas yra Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija

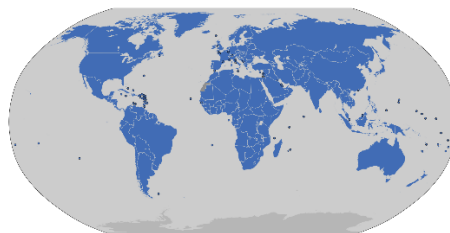
Valstybės, kurios sudaro Jungtinių Tautų Organizaciją, susitarė dėl žmonių su negalia teisių.

2006 metais gruodžio 13 dieną Jungtinių Tautų Organizacijoje valstybės pritarė šiam susitarimui. Valstybės šį susitarimą pavadino Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencija. Kad būtų trumpiau, toliau mes šį susitarimą vadinsime Konvencija.

Jungtinių Tautų Organizaciją sudaro beveik visos pasaulio valstybės.

Lietuvos valstybė įstojo į šią organizaciją 1991 metais.

Konvenciją gali pasirašyti visos pasaulio valstybės.

Pasirašymas reiškia, kad valstybė pasižada laikytis šio Susitarimo.

Lietuvos valstybė Konvenciją pasirašė 2007 m. kovo 30 d.

Ratifikavimas reiškia kad valstybė patvirtina, jog tos valstybės gyventojai gyvens pagal Konvencijos taisykles.

Kad Konvencija pradėtų galioti valstybėje, vien jo pasirašymo nepakanka. Valstybė taip pat turi ratifikuoti šią Konvenciją.

Lietuvos valstybė Konvenciją ratifikavo
2010 m. gegužės 27 d.

Ką reiškia kai kurie žodžiai?

Komunikacija arba bendravimas yra kai žmonės kitiems žmonėms praneša kokią nors žinią. Bendravimui galime naudoti įvairias priemones. Priemonės padeda žmonėms su negalia kalbėti ir suprasti ką jiems sako ar rašo kiti. Tokios priemonės yra kompiuteriai, Brailio raštas, klausos aparatai, lengvai skaitoma kalba

Diskriminacija yra, kai kiti žmonės galvoja jog žmonės su negalia yra blogesni, Kai žmonės su jais elgiasi blogiau nei su kitais žmonėmis; kai žmonės su negalia, negali nusipirkti prekių ar gauti paslaugų, kurių jiems reikia;

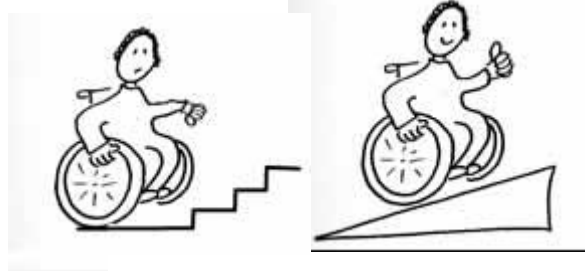
Kalba yra bet koks būdas, kuris leidžia žmonės suprasti vienas kitą. Vienas iš būdų kalbėtis yra gestų kalba. Ja kalba žmonės, kurie negirdi.

Bendruomenė - tai grupė žmonių, kurie gyvena toje pačioje vietoje (pavyzdžiui, viename dideliame name).

Visuomenė - tai visi žmonės, kurie gyvena su mumis, šalia mūsų ir aplink mus.

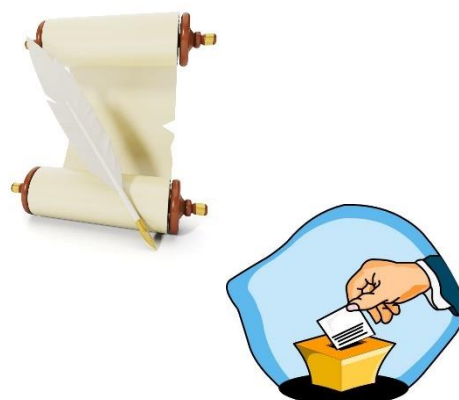
Prieinamumas.

Žmonėms su negalia sunkiau naudotis daiktais ar daryti darbus, kurie kitiems žmonėms yra įprasti. Prieinamumas reiškia, kad žmonės su negalia gali lengvai naudotis tais pačiais daiktais ar dirbti tuos pačius darbus kaip ir kiti žmonės.

Įstatymas – paliepiamas, kuriame valstybė liepia gyventi žmonėms pagal tam tikrą tvarką.

Referendumas – kai visi vienos valstybės žmonės sprendžia tam tikrus reikalus. Kai vyksta referendumas, žmonės balsuoja už tam tikrą sprendimą.

Apie ką yra Konvencija

Konvencija paaiškina, ką valstybės turi daryti, kad žmonės su negalia turėtų tokias pačias teises kaip ir kiti žmonės.

Svarbiausios Konvencijos mintys yra, kad žmonės su negalia gali laisvai rinktis kaip jie nori gyventi. Valstybės turi drausti kitiems žmonėms diskriminuoti žmones su negalia.

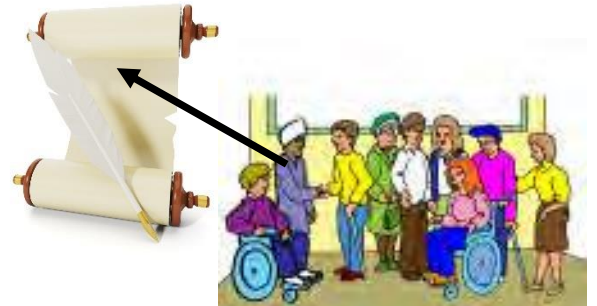
Žmonės su negalia gali kartu su kitais žmonėmis dalyvauti visuomenės gyvenime.

Žmonės su negalia turi tokias pačias teises.

Žmonės su negalia gali savo teisėmis naudotis, kaip visi žmonės.

Vyrai ir moterys yra lygūs – jie turi vienodas teises ir pareigas.

Žmonės su negalia turi turėti vienodą prieinamumą.

Žmones su negalia reikia gerbti už tai, kas jie yra.

Su vaikais su negalia reikia elgtis kaip ir su kitais vaikais. Reikia gerbti žmones, kurie augina vaikus su negalia. Reikia jiems padėti.

Valstybės turi dirbti taip, kad žmonės su negalia turėtų tokias pat teises, kaip ir kiti žmonės.

Kas yra Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetas?

Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetu mes vadiname žmonių iš skirtingų valstybių grupę.

Šie žmonės stebi, ar valstybės dirba, kad žmonės su negalia gyventų taip, kaip jos parašė Konvencijoje

Kad būtų trumpiau, toliau Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių komitetą mes vadinsime Komitetu.

Valstybės, kurios pasirašė Konvenciją, gali siūlyti ir rinkti žmones, kurie dirbs Komitete.

Kiekviena valstybė, po to, kai ratifikuoja Konvenciją, turi rašyti ataskaitas Komitetui.

Ataskaitose valstybės rašo ką padarė, kad žmonės gyventų kaip liepia Konvencija.

Pirmąją ataskaitą valstybės rašo kai praeina du metai nuo to laiko, kai jos ratifikavo Konvenciją.

Vėliau kiekviena valstybė rašo ataskaitas kas ketverius metus.

Ataskaitas rašo ne tik valstybės. Ataskaitas rašo ir organizacijos, kurios rūpinasi žmonėmis su negalia. Šių organizacijų ataskaitas vadiname alternatyviosiomis ataskaitomis.

Komitetas perskaito ir išnagrinėja visas ataskaitas. Komitetas kviečia į savo posėdžius valstybių vadovus ir organizacijas, kurios rengė ataskaitas. Komitetas išklauso juos ir klausia klausimų.

Kiekvienas žmogus gali perskaityti visų valstybių ataskaitas ir alternatyvias ataskaitas.

Kiekviena valstybė turi pasirūpinti, kad jos gyventojai galėtų perskaityti jos ataskaitas.

Komitetas perskaito ir išnagrinėja valstybės ataskaitą ir alternatyvias ataskaitas. Tada komitetas parašo valstybei ir pataria ką valstybė turi daryti geriau dėl savo žmonių su negalia.

Komitetas svarstė Lietuvos valstybę

Šiais metais balandžio mėnesį vyko Komiteto susitikimai. Pradžioje Komitetas išklauė žmonių iš įvairių Lietuvos organizacijų nuomonę. Šie žmonės dirba organizacijose, kurios rūpinasi žmonėmis su negalia.

Jie pasakė savo nuomonę apie Lietuvos valstybės pastangas, kad žmonės su negalia gyventų geriau.

Komitetui kilo daug klausimų, ką Lietuvos valstybė iš tiesų daro dėl geresnio žmonių su negalia gyvenimo.

Kitą dieną žmonės iš Lietuvos valdžios įstaigų atsakė į Komiteto klausimus.

Komitetas klausė, ką Lietuva padarė, kad žmonėms su negalia būtų lengviau mokytis; rasti darbą ir dirbti; žiūrėti televizorių, klausytis radijo laidų, naršyti internete; balsuoti ir patiems dalyvauti rinkimuose.

Komitetas susirinko dar kartą ir pasakė savo nuomonę apie Lietuvos pastangas dirbti taip, kaip liepia Konvencija.

Komiteto nuomonė, ar Lietuva dirba taip, kaip liepia Konvencija

I. Įvadas

Komitetas apsvarstė Lietuvos valstybės pirmąją ataskaitą.

Ataskaitoje Lietuva rašo, ką ji daro, kad žmonės su negalia Lietuvoje gyventų taip, kaip sako Konvencija.

Komitetas pripažino, kad ataskaitą Lietuva parašė pagal Komiteto taisykles.

Komitetas dėkoja už visus Lietuvos atsakymus į Komiteto klausimus.

Komitetas džiaugiasi, kad svarstyme dalyvavo daug žmonių iš Lietuvos.

Komitetas džiaugiasi, kad šie žmonės buvo iš įvairių Lietuvos įstaigų, kurios rūpinasi žmonėmis su negalia.

Komitetas džiaugiasi, kad visi žmonės labai noriai bendravo ir padėjo jam nuspręsti.

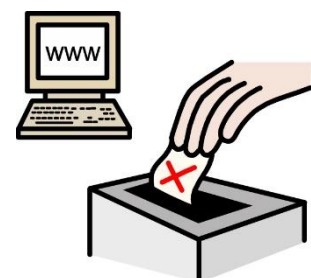
II. Ką Lietuvos valstybė daro teisingai

Komitetui patinka, kad

Lietuvos valstybė stengiasi keisti Lietuvos žmonių blogą nuomonę apie žmones su negalia.

Lietuvos valstybė priėmė įstatymą, pagal kurį žmonės galės balsuoti kompiuteriu per internetą. Taip žmonės galės rinkti Seimo narius ir dalyvauti referendumuose.

Lietuvos valstybė tarėsi su

žmonių su negalia organizacijomis,
kai rengė
Nacionalinę neįgaliųjų socialinės integracijos programą.

Šitoje programoje Lietuva parašė, ką darys
kad Lietuvos žmonės su negalia turėtų tokias
pačias teises ir galimybes,
kaip ir visi žmonės Lietuvoje.
Programą Lietuva parašė šešeriems metams.
Programa prasidėjo prieš tris metus, 2013 metais.
Programa baigsis po trijų metų, 2019 metais.

III. Lietuvos darbai, kurie kelia rūpestį. Siūlymai, kaip dirbti geriau.

A. Bendrieji principai ir įsipareigojimai

Komitetas mano, kad Lietuvos įstatymuose
yra blogas negalios apibūdinimas.
Komitetas mano, kad Lietuva labiau žiūri ar
žmogaus kūnas yra sveikas.

Lietuva nežiūri ar tam žmogui yra lengva
gyventi kartu su kitais žmonėmis,
bendrauti,
dirbti,
keliauti,
dalyvauti visuomenės gyvenime.

Komitetas siūlo, kad Lietuva
savo įstatymuose naudotų negalios apibūdinimą,
kuris yra Konvencijoje.
Konvencija sako, kad žmonės su negalia

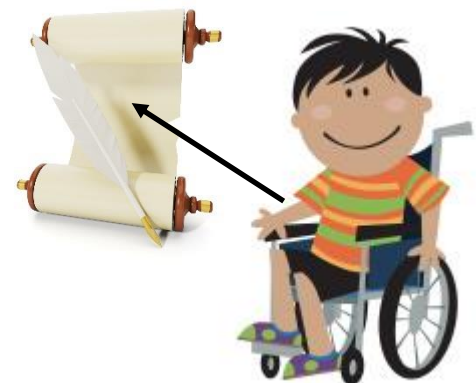
yra tokie patys
kaip ir visi kiti žmonės.
Tik šiems žmonėms yra sunkiau
daryti darbus,
kurie kitiems žmonėms atrodo lengvi ir įprasti.

Blogai, kad Lietuvos įstatymai naudoja žodžius, kurie
įžeidžia žmones su negalia.
Tai žodžiai „kurčnebylis“, „sutrikimas“ ir panašūs.
Šie žodžiai sudaro blogą nuomonę
apie žmones su negalia.

Komitetas siūlo peržiūrėti įstatymus ir ištaisyti žodžius,
kurie įžeidžia žmones su negalia.
Komitetas siūlo, pasirūpinti, kad
visuose Lietuvos įstatymuose
būtų žodžiai, kurie atitinka tokį žmonių su negalia
apibūdinimą, koks yra Konvencijoje.

Komitetas žino, kad
nuo 2009 metų iki 2014 metų
Lietuva skyrė mažiau pinigų ir
mažiau padėjo
žmonėms su negalia.

Komitetas siūlo Lietuvai
dažniau tikrinti ar ji savo
ir Europos Sąjungos pinigus naudoja teisingai.

Komitetas siūlo Lietuvai
stengtis
daugiau pinigų
skirti žmonėms su negalia.

Komitetas siūlo Lietuvai pinigus naudoti taip,
kaip liepia Konvencija.

Lietuva turi stengtis kad

žmonės su negalia galėtų naudotis tais pačiais dalykais, kaip ir kiti žmonės.
Tai reiškia, kad jie turi

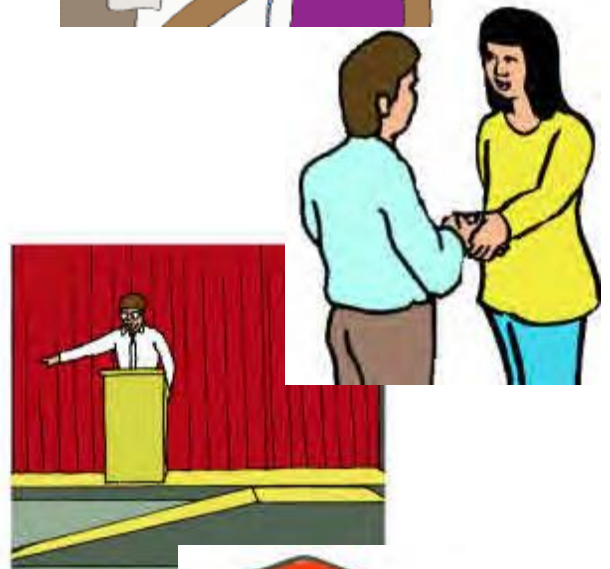
- lengvai įeiti arba įvažiuoti į pastatus,

- gauti vienodą išsilavinimą ir medicinos pagalbą

- bendrauti,

- lankyti teatrus ir kinas,

- keliauti

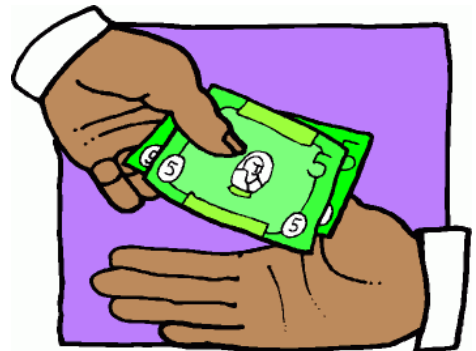
Komitetas pastebėjo, kad Lietuva
nesitaria su
žmonių su negalia organizacijomis kai
priima naujus įstatymus ir kitokius sprendimus.

Komitetas siūlo Lietuvai sutarti dėl tvarkos
kaip žmonių su negalia organizacijos gali patarti
kai Lietuva rengia
naujus įstatymus ar priima sprendimus.

Lietuva turi skirti pinigų
žmonių su negalia organizacijoms, kad jos
galėtų mokytis ir stiprėtų.

Žmonių su negalia organizacijos
gali prieštarauti
Lietuvos valdžios nuomonei,
nors gauna pinigų iš jos.

B. Specialiosios teisės

Lygybė ir nediskriminavimas

Komitetas baiminasi, kad Lietuva blogai supranta pagrįstą sąlygų pritaikymą. Pagrįstas sąlygų pritaikymas reiškia, kad valstybė pasirūpina tam tikru aplinkos gerinimu, kad žmogus su negalia galėtų dirbti. Lietuvoje pagrįstas sąlygų pritaikymas dažnai diskriminuoja žmones su negalia.

Komitetas ragina Lietuvą priimti tokius įstatymus, kurie skatintų pagrįstą sąlygų pritaikymą. Įstatymai turi drausti pagrįstą sąlygų pritaikymą, kuris diskriminuoja žmones su negalia.

Moterys su negalia

Komitetas pastebi, kad Lietuva nepagalvoja. Kaip apsaugoti moteris ir mergaites su negalia nuo diskriminacijos.

Moterys ir mergaitės su negalia dažnai diskriminuoja ne tik todėl, kad jos turi negalia, bet ir dėl to, kad jos moterys arba yra kitos seksualinės orientacijos. Tai mes vadiname daugialype diskriminacija.

Lietuva turi planą, kaip saugoti moteris ir vyrus nuo diskriminavimo. Blogai, kad Plane Lietuva nepagalvoja, kaip saugoti moteris ir mergaites su negalia nuo daugialypės diskriminacijos.

Komitetas siūlo Lietuvai peržiūrėti Planą.
Komitetas siūlo Lietuvai parašyti Planą, kaip
ji saugos moteris ir mergaites su negalia
nuo daugialypės diskriminacijos.

Vaikai su negalia

Komitetas jaudinasi, kad Lietuvoje trūksta žinių
apie skriaudžiamus vaikus su negalia.
Lietuva nesistengia apsaugoti vaikų su negalia
nuo smurto.

Komitetas siūlo Lietuvai sugalvoti kaip saugoti
vaikus su negalia nuo smurto.
Komitetas siūlo Lietuvai rinkti žinias apie
skriaudžiamus vaikus su negalia.

Komitetas nori, kad žmonės
klaustų vaikų su negalia,
kaip jie nori gyventi.

Komitetas siūlo Lietuvai sutikti, kad
reikia klausti
vaikų su negalia kaip jie nori gyventi.
Komitetas siūlo Lietuvai priimti įstatymus, kurie
pripažintų, kad būtina
klausti vaikų su negalia
kaip jie nori gyventi.

Komitetas galvoja, kad Lietuva mažai padeda
vaikams su negalia ir jų šeimoms.

Komitetas siūlo Lietuvai labiau padėti
vaikams su negalia ir jų šeimoms.

Prieinamumas

Komitetas mano, kad Lietuvoje yra blogas prieinamumas pastatuose, tokiuose kaip: valdžios įstaigos, ligoninės, mokyklos.

Lietuvoje blogas prieinamumas stovėjimo aikštelėse, autobusų stotyse, traukinių stotyse, taksi ir keltuose.

Komitetas siūlo Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis ir parengti ir įvykdyti planą, kaip pritaikyti žmonėms su negalia pastatus, stotis, autobusus, traukinius, taksi ir keltus.

Pastatai, stotys, autobusai, traukiniai, taksi, keltai turi būti prieinami žmonėms su negalia miestuose ir kaimuose.

Lietuva, kartu su žmonių su negalia organizacijomis turi stebėti, kad įstaigos už Europos Sąjungos pinigų statytų ir įrengtų prieinamus pastatus ir kurtų ir rengtų prieinamą informaciją ar tinklalapius.

Reikia bausti tuos, kurie nesilaiko prieinamumo.

Reikia paskirti žmones, kurie stebėtų kaip kiti žmonės laikosi prieinamumo. Reikia skirti pinigų tų žmonių darbui.

Pavojingos situacijos

Komitetas pastebėjo, kad žmonės, kurie negirdi, žmonės, kurie nemato ir negirdi ir žmonės, kurie blogai girdi negali prisikviesti pagalbos trumpuoju numeriu 112.

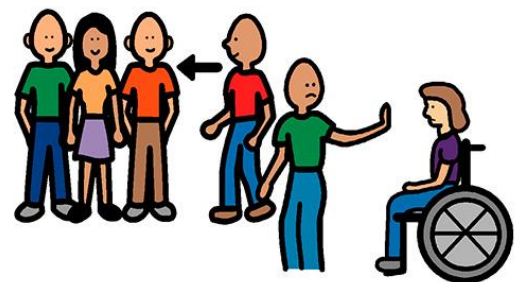

Komitetas siūlo Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis. Lietuva turi sugalvoti, kaip žmonės su negalia galėtų prisikviesti pagalbą trumpuoju numeriu 112.

Lygybė prieš įstatymą

Komitetas atrodo blogai, kad žmonėms su negalia Lietuva draudžia priimti sprendimus. Žmonės su negalia neturi teisės gydytis taip kaip jie nori, žinoti, kaip juos gydo, vesti ar ištekėti, sukurti šeimą, įsivaikinti ir auginti vaikus.

Komitetas siūlo Lietuvai peržiūrėti savo įstatymus, dabartinę tvarką dėl žmonių su negalia globos ir rūpinimosi. Reikia leisti žmonėms su negalia patiems priimti sprendimus.

Teisė į teisingumą

Komitetas galvoja, kad teismo darbuotojai ir teisėjai per mažai mokosi kaip geriau ginti žmonių su negalia teises.

Komitetas siūlo Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis dėl teismo darbuotojų ir teisėjų mokymo.

Lietuva turi suplanuoti kaip mokys teismo darbuotojus ir teisėjus geriau ginti žmonių su negalia teises.

Geriau ginti žmonių su negalia teises turi mokėti ne tik teismų darbuotojai ir teisėjai. Kiti žmonės taip pat turi mokėti ginti žmonių su negalia teises.

Kalėjamų darbuotojai,
žmonių gynėjai arba
žmonių kaltintojai.
Turi mokėti ginti žmonių su negalia teises

Žmogaus laisvė ir saugumas

Komitetas žino, kad Lietuvos įstatymai leidžia žmogų su negalia prievarta paguldyti į ligoninę ir jį gydyti.

Komitetas siūlo tuoju pat panaikinti visus įstatymus, kurie leidžia žmogų su negalia prievarta paguldyti į ligoninę ir gydyti.

Komitetas siūlo sukurti naujus įstatymus. Nauji įstatymai turi drausti guldyti žmogų su negalia į ligoninę ar gydyti be jo sutikimo.

Komitetas siūlo Lietuvai tartis su žmonių su negalia organizacijomis, kai kurs naujus įstatymus.

Komitetas mano, kad blogai, jog, kad Lietuva nežino kiek žmonių su negalia yra ligoninėse prieš jų valią.

Komitetas siūlo Lietuvai skaičiuoti žmones su negalia, kuriuos gydo ligoninės prievarta.

Laisvė gyventi be prievartos ir smurto

Komitetui atrodo blogai, kad dar daug žmonių su negalia gyvena ne namie, o specialiose globos įstaigose.

Globos įstaigos, žmonėms su negalia draudžia eiti ten, kur jie nori, atskiria nuo kitų žmonių, jei mano, kad šie žmonės blogai elgiasi.

Komitetas mano, kad

tai yra smurtas prieš žmogų su negalia.

Komitetas siūlo Lietuvai tikrinti globos įstaigas ar jos nesmurtauja prieš žmones su negalia.

Lietuva turi leisti žmonėms su negalia pasiskųsti, jei su jais blogai elgiasi.

Lietuva turi teisme ginti žmones su negalia, jei jie patyrė smurtą.

Lietuva turi atitaisyti žmonėms su negalia žalą, jei jie patyrė smurtą.

Komitetas žino, kad vis dar daug moterų, mergaičių ir berniukų su proto negalia patiria smurtą globos įstaigose.

Komitetas mano, kad Lietuvoje labai trūksta pagalbos žmonėms su negalia, jei jie patyrė smurtą.

Konvencija sako, kad: valstybė turi teikti žmonėms su negalia tokias paslaugas, kurios leis išvengti smurto.

Lietuvoje nėra įstaigų, kurios prižiūri ar Lietuva skiria pakankamą dėmesį, kad žmonės su negalia išvengtų smurto.

Komitetui trūksta žinių apie žmones su negalia, kurie patyrė smurtą.

Komitetas nori žinoti, kiek žmonių su negalia patyrė smurtą mokyklose, globos įstaigose, ligoninėse ir kalėjimuose.

Komitetas nori žinoti, kokios negalios žmonės patyrė smurtą. Kiek vyrų su negalia, kiek moterų, kiek vaikų patyrė smurtą.

Komitetas siūlo Lietuvai labiau ginti žmones su negalia nuo smurto.

Komitetas siūlo steigti
visiems žmonėms prieinamas įstaigas.
Įstaigos suteiktų pagalbą žmonėms su negalia,
jei jie patyrė smurtą.

Lietuva turi sukurti prieinamą visiems žmonėms būdą
pasiskųsti ar pasiguosti
jei jie patyrė smurtą.

Lietuva turi mokyti
policininkus,
gydytojus,
socialinius darbuotojus
ir kitus žmones
padėti žmonėms su negalia, jei jie patyrė smurtą.

Lietuva turi teikti pagalbą ir informaciją,
vykdyti mokymus,
kaip atpažinti smurtą ir
apie jį pranešti.

Žmonių su negalia mintys ir kūnai

Komiteto nuomone yra blogai, kad
Lietuvos įstatymai
leidžia operuoti žmogų su negalia
be jo leidimo.

Komitetui trūksta žinių apie žmones su negalia,
kuriuos operavo be jų leidimo.

Komitetas siūlo Lietuvai uždrausti
operuoti žmones su negalia be jų leidimo.

Būtina drausti globėjams, gydytojams, teismams
siųsti
žmones su negalia operuoti be jų leidimo.

Reikia mokyti teisėjus ir gydytojus
teisingai suprasti
ko nori žmogus su negalia ir
padėti jam pačiam nuspręsti.

Nepriklausomas gyvenimas ir buvimas bendruomenės dalimi

Komitetas mano jog yra blogai,
kad Lietuvoje žmonės su negalia
negali patys rinktis gyventi ten, kur patys nori.

Lietuvoje daug vaikų su negalia gyvena globos įstaigose.

Lietuvoje daug jaunų žmonių su negalia gyvena senų žmonių globos įstaigose.

Žmonės su negalia gauna per mažai pinigų, kad galėtų gyventi kur nori.

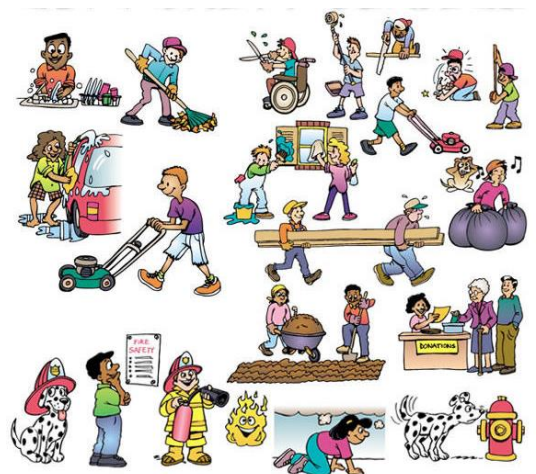
Žmonės su negalia gauna per mažai pagalbos, kad galėtų gyventi kur nori.

Komitetas siūlo Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis. Kartu jos turi sugalvoti planą kaip pasirūpinti vaikais ir žmonėmis su negalia, kad jie:

- gyventų kaip nori,
- gyventų su kuo nori,
- naudotųsi įvairiomis paslaugomis,
- gautų paslaugas bendruomenėje, kartu su visais žmonėmis.

Visos paslaugos turi būti geros.
Jos turi būti tokios, kokių
reikia žmonėms su negalia.
Lietuva turi skirti pinigų tam tikslui.

Lietuvoje vis dar daug tėvų
atsisako auginti savo vaikus su negalia.
Lietuva turi pasirūpinti
tiems vaikams rasti kitus namus.
Lietuva turi drausti vaikus
siųsti gyventi į
globos įstaigas.

Daug žmonių su negalia Lietuvoje
negali pasirūpinti savimi.
Lietuvoje trūksta pagalbos, kad
žmonės su negalia galėtų gyventi savarankiškai.
Tų žmonių šeimai būna per sunku jais rūpintis.
Todėl ji žmonės su negalia
siunčia gyventi į
globos įstaigas.

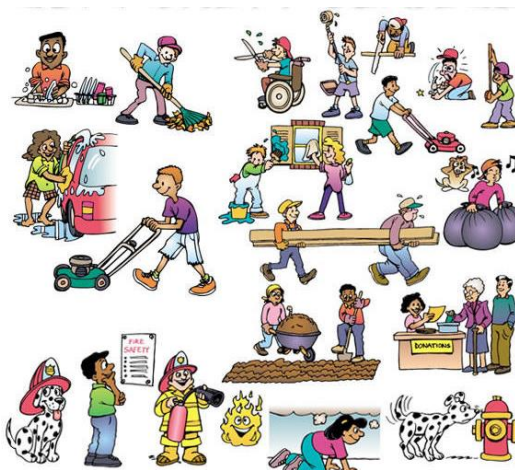
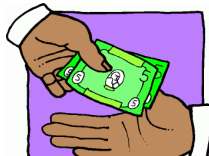

Šiuo metu labai daug žmonių laukia,
kada galės apsigyventi globos įstaigose.

Lietuva turi pasirūpinti, kad žmonės nelauktų,
kada galės gyventi globos įstaigoje.
Lietuva turi pagelbėti tiems žmonėms
likti
su savo šeima.
Tam Lietuva turi duoti daugiau pinigų
toms šeimoms.
Lietuva taip pat turi pasirūpinti, kad
žmonės su negalia ir jų šeimos
gautų visas paslaugas bendruomenėje.

- skirtų pinigų kurti paslaugoms, kurių reikia žmonėms su negalia,
- skatintų žmones su negalia gyventi bendruomenėje,
- daugiau neduotų pinigų didelėms globos įstaigoms statyti arba remontuoti.

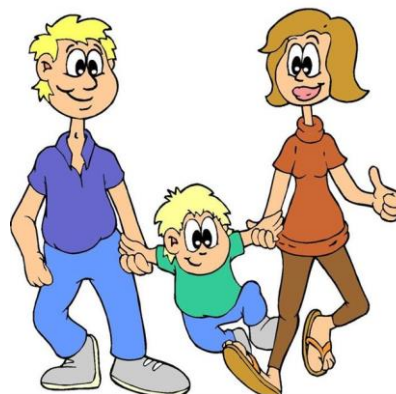
Daug žmonių su negalia Lietuvoje turi mažiau teisių nei kiti žmonės. Mažiau teisių jie turi tik todėl, kad yra su negalia. Komitetas labai nerimauja, kad Lietuva draudžia žmonėms su negalia tuoktis, turėti vaikų.

Komitetas siūlo Lietuvai
naikinti draudimus
žmonėms su negalia tuoktis ir turėti vaikų.

Komitetas siūlo Lietuvai
labiau padėti šeimoms,
kur yra žmonės ar vaikai su negalia.

Mokymas

Komitetui atrodo blogai, kad vaikai su negalia Lietuvoje turi lankyti specialias mokyklas. Specialiose mokyklose mokosi tik vaikai su negalia. Jie mokosi atskirai nuo kitų vaikų. Vaikai su negalia mokosi specialiose mokyklose, nes mažai mokyklų yra prieinamų vaikams su negalia.

Komitetas mano, kad per daug vaikų su negalia mokosi specialiosiose mokyklose. Komitetas mano, kad per daug vaikų su negalia mokosi namuose.

Komitetui atrodo blogai, kad kai kurie vaikai su negalia moka pinigus, kad galėtų mokytis specialiosiose mokyklose.

Lietuvoje kai kurie vaikai su negalia paprastose mokyklose mokosi tik kelis metus. Vėliau jie turi eiti mokytis į specialiąsias mokyklas.

Mažai žmonių su negalia mokosi universitetuose.

Lietuvoje trūksta žmonėms su negalia pritaikytų autobusų, traukinių ar taksi. Todėl vaikams su negalia sunku nuvažiuoti į mokyklas. Jiems sunku mokytis kartu su visais vaikais.

Lietuva turi rūpintis, kad vaikai su negalia mokytųsi kartu su visais vaikais.

Tam reikia:

- mokyklas padaryti prieinamas vaikams su negalia;
- sukurti vadovėlius, kuriais naudotųsi vaikai su negalia.

Mokytojai turi mokėti mokyti vaikus su negalia.

Lietuva turi:

- pasirūpinti, kad vaikai su negalia nuvažiuotų į mokyklas pritaikytu transportu.
- Dažnai tikrinti ar vaikai su negalia mokosi kartu su visais.
- Vaikų su negalia mokymui skirti reikalingą paramą, kad vaikai su negalia galėtų mokytis:

Lietuva turi skirti vaikų su negalia mokymui pinigų, mokymo priemonių, žmonių, kurie moka mokyti vaikus su negalia, žmonių, kurie moka padėti vaikams su negalia.

Vaikai su negalia mokyklose turi mokytis kartu su visais vaikais. Jiems turi būti tokios pat sąlygos, kaip ir visiems. Tai reiškia, jie gali lankyti geras mokyklas šalia savo namų ir už tai nemokėti pinigų, kaip ir kiti vaikai.

Vaikai su negalia turi gauti jiems reikalingą paramą, kad galėtų mokytis.

Mokytojai turi mokyti vaikus su negalia kiek galima geriau.

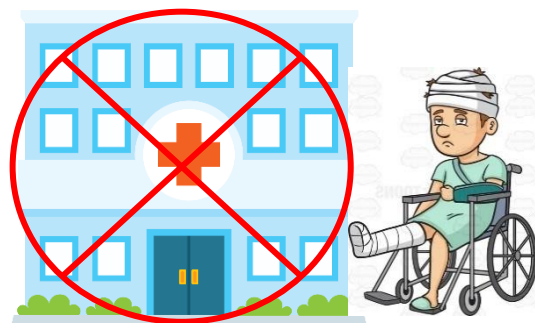

Lietuva turi stengtis, kad daugiau jaunų žmonių su negalia mokytųsi profesinėse mokyklose ir universitetuose.

Sveikata

Yra blogai, kad Lietuvoje žmonės su negalia turi mokėti už gydymą, kurio jiems reikia dėl jų negalios.

Lietuvoje žmonėms su negalia sunku patekti į ligonines ir poliklinikas dėl jiems nepritaikytos aplinkos.

Žmonėms su negalia Lietuvoje sunku gauti sveikatos priežiūros paslaugas, kurios padeda planuoti šeimą. Trūksta žmonėms su negalia pritaikytų įrengimų ir prietaisų. Komitetas galvoja, kad todėl žmonės su negalia patiria diskriminaciją.

Komitetas siūlo Lietuvai priimti įstatymą, kuris lieptų:

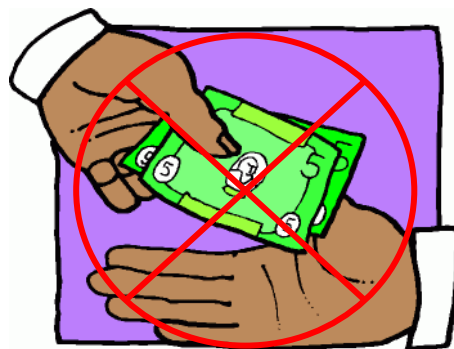
- Žmonėms su negalia nemokamai teikti sveikatos priežiūros paslaugas, kaip ir kitiems žmonėms.
- Žmonėms su negalia teikti sveikatos priežiūros paslaugas, kurių reikia dėl jų negalios.

Lietuva turi keisti gydytojų ir darbuotojų požiūrį į žmogų su negalia.

Reikia pasirūpinti kad visos įstaigos, kurios rūpinasi žmonių sveikata būtų prieinamos žmonėms su negalia.

Reikia pasirūpinti, kad šios įstaigos turėtų įrengimų ir prietaisų pritaikytų žmonėms su negalia.

Žmonės su negalia turi gauti sveikatos priežiūros paslaugas, kurios padeda planuoti šeimą. Šios paslaugos turi būti lengvai prieinamos. Lietuva turi mokyti žmones su negalia planuoti savo šeimą ir kiek vaikų jie turės.

Darbas ir įdarbinimas

Lietuvoje mažai žmonių su negalia dirba.
Tai yra todėl, kad
Lietuva rašo žmogaus su negalia
darbingumo lygį.

Darbingumo lygis parodo kokia
žmogaus sveikata ir
ką žmogus moka ir gali daryti.
Darbingumo lygį matuojame procentais.
Kai žmogaus darbingumo lygis yra 0-25 procentai,
Lietuvoje sako, kad jis nedarbingas.
Todėl daug įmonių nenori įdarbinti šių žmonių.
Net jei šie žmonės ir gali dirbti.
Todėl daug žmonių su negalia dirba
atskirai nuo kitų žmonių
specialiose įmonėse.

Komitetas siūlo Lietuvai
dirbti kartu su
žmonių su negalia organizacijomis dėl:
Žodžio „nedarbingas“ draudimo, kai kalbame apie
žmogaus su negalia darbingumo lygį.

Numatyti kaip:

- skatinti žmones su negalia dirbti
paprastose įmonėse kartu su visais.
- skatinti įmones priimti žmones su negalia.
- mažinti specialių įmonių kiekį.
- skatinti įmones pritaikyti
darbo vietas žmonėms su negalia.
- Mokyti įmones suprasti žmones su negalia.
- Mokyti įmones kaip bendrauti su žmonėmis su
negalia.

Gyvenimo kokybė

Komitetas mano, kad
žmonės su negalia dažniau
patiria skurdą nei kiti žmonės.

Lietuvoje žmonės su negalia gauna paramą.
Dalis šios paramos yra
visokios nuolaidos, kai jie ką nors perka.

Parama nuolaidomis diskriminuoja žmonės su negalia.
Todėl kiti žmonės
piktinasi ir blogai galvoja apie
žmones su negalia.
Todėl
žmonės su negalia tampa nesavarankiški.
Jie priklauso nuo kitų žmonių malonės.

Komitetas siūlo Lietuvai sugalvoti,
kaip padėti žmonėms su negalia ir
jų šeimoms,
kad jos neskurstų.

Lietuva turi padėti žmonėms su negalia,
kurie turi mažai pinigų.
Padėti reikia, kad
žmonės su negalia galėtų nusipirkti
prekių ir paslaugų,
kurių jiems reikia dėl negalios.

Komitetui atrodo labai blogai, kad
Lietuva nuo finansinės krizės pradžios
skiria mažiau pinigų žmonėms su negalia.

Komitetas siūlo Lietuvai stengtis
nemažinti pinigų
žmonėms su negalia ir jų šeimoms, jei
atsitinka krizės.
Net ir per krizes
žmonės su negalia turi gauti tiek pinigų, kad
galėtų nusipirkti prekių ir paslaugų, kurių
jiems reikia dėl negalios.

Dalyvavimas politikoje

Kai kuriems žmonėms su negalia reikia pagalbos patiems priimti sprendimus.

Lietuvoje šie žmonės negauna pagalbos priimant sprendimus. Lietuvoje juos vadina neveiksniais. Komitetui atrodo blogai, kad Lietuvos Konstitucija draudžia šiems žmonėms balsuoti.

Konstitucija yra svarbiausias Lietuvos įstatymas.

Komitetas siūlo kartu su žmonių su negalia organizacijomis keisti visus įstatymus. Visi žmonės turi teisę balsuoti. Lietuva turi uždrausti vadinti žmones su negalia neveiksniais.

Lietuvoje trūksta žinių, kiek yra žmonių, kuriems draudžia balsuoti todėl, kad turi negalią. Šių žmonių pavardžių nėra balsuotojų sąrašuose.

Komitetas siūlo Lietuvai sugrąžinti teisę balsuoti tiems žmonėms, kurių nėra balsuotojų sąrašuose.

Valstybė turi pasirūpinti, kad

- žmonės su negalia balsuotų laisvai;
- žmonės su negalia balsuotų slapta.

Todėl Komitetas ragina Lietuvą kuo greičiau priimti naują rinkimų įstatymą. Įstatymas leis balsuoti visiems žmonėms su negalia. Įstatymas numatys, kad

- rinkimų kabinos bus prieinamos žmonėms su negalia;
- visos žinios apie rinkimus bus prieinamos žmonėms su negalia;
- rinkimų vietos bus prieinamos žmonėms su negalia.

Žmonės su negalia galės pasirinkti pagalbininkus, kurie padėtų jiems

- priimti sprendimus;
- balsuoti;
- patekti į rinkimų vietas.

Sportas ir laisvalaikis

Komitetui atrodo blogai, kad daug vietų yra neprieinamos žmonėms su negalia. Ypač blogai, kad neprieinami yra žymus paminklai, muziejai, kitos istorinės ar laisvalaikio vietos.

Europos sąjunga Lietuvai davė pinigų. Šie pinigai vadinasi Struktūriniai Fondai. Europos sąjunga reikalavo, kad Lietuva dalį šių pinigų naudotų prieinamumui. Komitetas pasigenda žinių kaip Lietuva naudojo šiuos pinigus.

Komitetas siūlo Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis dėl prieinamumo.

Žmonės turi saugoti

- paminklus,
- muziejus,
- kitas istorines ar laisvalaikio vietas.

Bet kartu žmonės turi rūpintis, kad jie būtų prieinami žmonėms su negalia.

Lietuva turi siekti, kad žmonės su negalia galėtų lengvai patekti į visas vietas.

Lietuva vis dar nepasižadėjo laikytis Marakešo sutarties.
Marakešo sutartis rūpinasi, kad žmonės, kurie yra

- akli,
- blogai mato ar
- nesupranta

spausdinto teksto
galėtų jį perskaityti ir suprasti kitais būdais.
Komitetas galvoja, jog tai yra blogai.

Komitetas siūlo Lietuvai
kuo greičiau pasižadėti
laikytis Marakešo sutarties.

C.Specialūs įsipareigojimai

Informacija

Komiteto žiniomis,
Lietuvoje
trūksta žinių apie žmones su negalia.

Trūksta žinių kiek ir kokios negalios
žmonių gyvena Lietuvoje.

Komitetas siūlo Lietuvai
dirbti kartu su
žmonių su negalia organizacijomis,
renkant žinias apie žmones su negalia.

Lietuva turi surinkti žinias
kiek žmonių su negalia gyvena Lietuvoje.
Lietuva turi suskaičiuoti kiek yra
žmonių su negalia ir kiek jiems metų.
Lietuva turi suskaičiuoti kiek yra
vyrų su negalia ir kiek yra moterų su negalia.
Lietuva turi suskaičiuoti kiek
žmonių su negalia gyvena toje ar kitoje vietoje.

To reikia, kad Lietuva
žinotų kiek ir kokios pagalbos reikia
žmonėms su negalia.

Valstybės dirba kartu

Jungtinių Tautų organizacija parengė Darbotvarkę 2030. Darbotvarkėje 2030 ji planuoja ką darys, kad po 15 metų visi žmonės gyventų geriau.

Lietuva taip pat pasižadėjo dirbti kaip Darbotvarkę 2030 sako. Bet Lietuva negalvoja, kaip gins žmonių su negalia teises kaip įtrauks žmones su negalia į Darbotvarkę 2030.

Lietuva turi sugalvoti, kaip laikysis žmonių su negalia teisių, kai dirbs pagal Darbotvarkę 2030. Lietuva turi dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis.

Kaip įgyvendinti Konvenciją

Konvencija sako, kad valstybės turi paskirti vieną ar kelias įstaigas, kurios rūpinsis Konvencija.

Lietuvoje ši įstaiga yra Socialinės apsaugos ir darbo ministerija.

Komitetui atrodo, kad Socialinės apsaugos ir darbo ministerija turi per mažai galių pasiekti, kad kitos ministerijos ir įstaigos dirbtų kaip Konvencija liepia.

Komitetas siūlo Lietuvai nustatyti, kad

Socialinės apsaugos ir darbo ministerija būtų svarbiausia įstaiga, kuri rūpinasi ar kitos įstaigos įgyvendina Konvenciją. Lietuva turi skirti tiek žmonių ir pinigų Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai, kad jų užtektų tam darbui.

Kitos įstaigos turi daryti, ką Socialinės apsaugos ir darbo ministerija liepia.

Lietuvoje yra dvi įstaigos, kurios stebi ar Lietuva gyvena taip kaip liepia Konvencija.

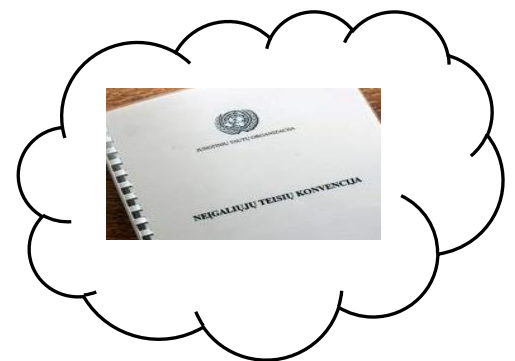
Šios įstaigos yra
Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
ir
Neįgaliųjų reikalų taryba.

Neįgaliųjų reikalų taryba dirba Socialinės apsaugos ir darbo ministerijoje. Todėl ji negali sakyti, jei ši ministerija daro ką nors blogai.

Lietuva turi padaryti, kad Neįgaliųjų reikalų taryba nepriklausytų nuo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Tada Neįgaliųjų reikalų taryba galės savarankiškai spręsti, ar Lietuva gyvena kaip liepia Konvencija.

Lietuva turi tartis su žmonių su negalia organizacijomis, kaip geriau stebėti ir spręsti, ar Lietuva gyvena kaip liepia Konvencija.

Lietuva per mažai tariausi su žmonių su negalia organizacijomis kaip geriau dirbti dėl žmonių su negalia.

Lietuva turi dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis dėl žmonių su negalia teisių. Todėl ji turi priimti tam tikrus įstatymus.

Tolesni veiksmai ir platinimas

Komitetas pageidauja, kad Lietuva po vienerių metų praneštų ką ji padarė, kad visi žmonės su negalia galėtų balsuoti.

Lietuva po vienerių metų turi pranešti, ar Neįgaliųjų reikalų taryba jau nebepriklauso Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai.

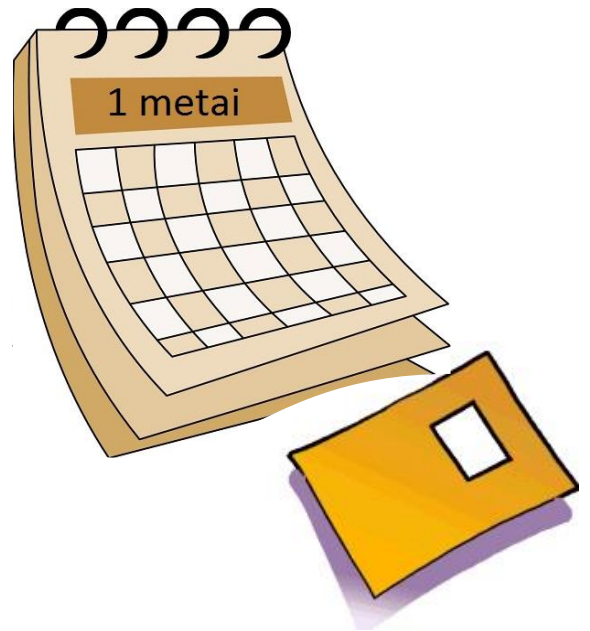
Komitetas reikalauja, kad Lietuva darytų ką Komitetas pasiūlė.

Komitetas reikalauja, kad Lietuvos Seimas, Lietuvos Vyriausybė ir kitos įstaigos sužinotų apie trūkumus, kuriuos išvardijo Komitetas.

Komitetas nori, kad Lietuvos Seimas, Lietuvos Vyriausybė ir kitos įstaigos sužinotų, ką pasiūlė Komitetas.

Komitetas liepia Lietuvai dirbti kartu su žmonių su negalia organizacijomis, kai rengs kitą ataskaitą.

Komitetas nori, kad Lietuva visiems gyventojams praneštų apie Komiteto nuomonę ir siūlymus.

Komiteto nuomonę ir siūlymus turi sužinoti

- žmonių su negalia organizacijos,
- žmonės su negalia,
- žmonių su negalia šeimų nariai,
- visuomenė.

Lietuva turi pasirūpinti, kad
Komiteto nuomonę ir siūlymus galės
perskaityti vis žmonės.

Lietuva komiteto nuomonę ir siūlymus turi išversti

- į lietuvių kalbą,
- į kitų tautų, kurios gyvena Lietuvoje kalbas,
- į gestų kalbą, kuri yra kurčių žmonių kalba.

Komiteto nuomonė ir siūlymai
turi būti prieinami ir suprantami visiems.

Lietuvoje yra valstybės įstaiga kuri gina žmonių teises.

Žmonės turi rasti

Komiteto nuomonę ir siūlymus.
šios įstaigos tinklalapyje.

Kita ataskaita

Komitetas pageidauja, kad Lietuva savo antrą ir trečią ataskaitas sujungtų į vieną ataskaitą.

Lietuva kitą ataskaitą turi parašyti ir nusiųsti Komitetui iki 2020 metų rugsėjo mėnesio 18 d. Tai reiškia, kad kita ataskaitą Lietuva rašys po ketverių metų. Savo kitoje ataskaitoj Lietuva parašys, ar ji padarė ką Komitetas liepė.

Komitetas prašo Lietuvą savo kitą ataskaitą atsiųsti anksčiau. Komitetas turi perskaityti ataskaitą ir pagal tai ką perskaitė parengti klausimų sąrašą.

Lietuvos atsakymai į šį klausimų sąrašą yra ataskaitos dalis.

